

INTERYER (BINONING ICHKI DIZAYNI) HAQIDA UMUMIY MA'LUMOT

Beknazarova Mahbuba Nortoijiyevna

Termiz muhandislik va texnologiya instituti

Davlatov Diyor Dilshodovich

Termiz muhandislik va texnologiya instituti talabasi

Anotatsiya: Hozir kunda bir-biridan katta va ko'rkam binolar ko'paymoqda. Bu kabi binolarning ko'payishi qatorida ularning tashqi fasadi va ichki dizayning o'zgacha, zamonaviy va yoqimli bo'lishi insoni e'tiborini tortadi. Ushbu maqola interyer ya'ni binoning ichki dizayni haqida umumiy ma'lumotlarni berishdan iborat.

Kalit so'zlar: Interyer, bino, dizayn, rang, material.

Interyer – tashkil etilgan fazoviy kenglik sifatida faqat arxitekturaning ajralmas qismi bo'libgina qolmasdan, balki uni arxitekturaning boshlang'ich asosi deb ham atashadi. Interyer (lotincha interior) ichki dunyo degan ma'noni anglatadi. Tarixiy tarzda to'plangan tajriba va hozirgi vatdagi voqelikning guvohlik berishiga ko'ra interyerning yechimi avval ham, bundan keyin ham arxitekturaviy faoliyatning ajralmas qismi bo'lib qolaveradi. O'ziga xos ichki muhitni yaratishda turli profilda faoliyat yuritayotgan mutaxassislar- texnologdan boshlab rassom va dizaynerni o'z tarkibiga birlashtirishdek vazifani bajarishda yetakchilik qilish roli interyerga tegishlidir. Interyer muhit sifatida ichkaridan qabul qilinadigan arxitekturaviy shaklning estetik qonuniyatlariga asoslangan holda tashkil etiladi. Interyerning arxitekturaviy obyekt turiga (xona, bino va h.k) bog'liq bo'lgan differensiallashgan tushunchasi muhitning ma'lum bir turi ko'rinishini joylashtirishning aniq usulini belgilashdan iboratdir.

Bino interyerida rang katta rol o'ynaydi. Tegishli rang koloristikasi yordamida insonning kayfiyatini va ruhiy holatini o'zgartirish va ma'lum bir me'yorga rostdash mumkin: uning emotsional tonusini ko'tarish, organizmning fizik ortiqcha singdiruvchanligini pasaytirish, quvonch va xushkayfiyatni hosil qilish, bayramona ruhiyat, ishbilarmonlik, xotirjamlik va hushyorlik, hozirjavoblik, ish qobilyatini ko'tarish va h.k. Bundan tashqari rangli effektlar bilan ma'lum darajada tashqi muhitning miqroiqlimga ko'rsatadigan noxush ta'sirini qisman bartaraf qilish mumkin, kenglikda ma'lumotlik orientatsiyani, xonalarning sanitar-gigiyenik holatini yaxshilashga sahrat-sharoit yaratishi mumkin. Rang yordamida xonaning harorat-namlilik rejimini rostdash va shovqinni bartaraf etish ham mumkin. Issiqlikning ortiqchaligini va yetishmasligini bartaraf qilish to'g'ridan to'g'ri sovuq yoki iliq ranglarga bog'liq. Xuddi shu yerdan yorug'likning tushish tomonlari bo'yicha yo'naltirishiga bog'liq ravishda xonalar devorlarining bo'yalishiga tavsiyalar berish mumkin. Janubga qaratilgan xonalarda sovuq tonlar issiqlik nurlarini yaxshi yutadi,

yorug'likning yorqinligini pasaytiradi, quyosh yorug'ligining "jazirama" psixologik ta'sirini bartaraf etadi.

Insonda tug'ma ravishda paydo bo'ladigan hissiy qabul qiluvchanlik unga rangli uyg'unlashuvining his qilinishini yuzaga keltiradi. Bu aspekt interyerning estetik tashkil etilishida bir qancha qandaydir tushuntirishlarni talab etadi. Miso uchun: qizil va ko'k ranglar bilan bir-biridan ajratilgan bo'lsa, bu yanada yaqqolroq his qilinadi. Lekin biz xuddi shunday retsepda xona shiftini qizil rang, devorlarini oq rang va polini ko'k rangda bo'yasak, u holda rangli gamma bo'yicha ushbu xona yuqori darajadagi nogormonliklikka ega bo'lar edi.

Yashash uy-joylari shunday joyki, unda qandaydir mehnat bilan shug'ullanish, butun oila istiqomat qiladigan, do'stlar yig'iladigan, qisqa qilib aytganda, shaxsiy gigiyenani tartibga soladigan, ya'ni insonning jismoniy va ruhiy kuchini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan sharoitlarga ega bo'lgan maskandir. Bundan tashqari xonadondan farzandlarni tarbiyalash, taomlar tayyorlash, xonalarning orasta qilinishi bilan bog'liq bo'lgan kundalik turmush jarayonlari bajariladi. Xonalarning rejalanihida hududlarni bevosita egallagan xonadan jihozlari xona bo'yicha harakatlanish va boshqa xonalarga o'tish uchun zarur bo'lgan maydon ham ko'zda tutilishi taqozo etiladi. Bu yashash joyi xonalari uchun juda muhimdir, chunki funksional jarayonlarning murakkabligi va turli-tumanligi predmetlarning ko'p sonliligi bilan bog'langan Ular fazoviy kenglikni "yutib" yuborishi mumkin. Buning oqibatida ichki muhitning torligi his qilinadi. Shuning uchun jihozlarni shunday joylashtirish talab etiladiki, bunday joylashtirish funksional jihatdan maqsadga muvofiq bo'lsin va ko'rish orqali yaxshi qabul qilinsin. Xonadon, tabiiy iqlim sharoitlari, aholining madaniy-maishiy jihatlari, oila a'zolarining kasbiy faoliyatlarining turi, iqtisodiy sharoitlar ta'siri ostida shakllanadigan elementlar yashash yacheykasini o'zida ifoda etadi. Xonadonlarning o'lchamlari va uning xonalarining tarkibi keng chegarada harakatlanadi. Odatda, bu bir,ikki, uch va ko'p xonali xonadonlar bo'lib, ular oddiy va murakkab rejaviy yechimlarga ega bo'ladi. Hozirgi vaqtda qurilish me'yorlari orqali bir kishiga 12m² maydon va yashash xonalari soni 1 dan 5 tagacha bo'lgan xonadonlarning 10 ta turi ko'rsatilgan. O'zbekistonda ko'p bolali oilalarning ko'pligi bilan xarakterlanadigan ko'p xonali xonadonlar qurilishda keng tarqalgan.

Ko'p xonali xonadonlarga ega bo'lgan yashash uylarining turlari loyihalash qurilish amaliyotida eng muammoli deb hisoblanadi: bu xonadonlarning qo'llanilishi kengaytirilishini yoki yashash uylari xonalarining uzaytirilishini talab qiladi. Loyhalovchilarning bu boradagi izlanishlari xonalarning ikki sathda joylashishini ko'zda tutadigan, yetuk original rejaviy yechimlarni berdi. Ko'p xonali xonadonlarda hamma xonalar beshta asosiy funksional hudularga ajratiladi: tantanovor, xo'jalik-kommunikatsion, xilvat, rekreatsion va sanitar-gigiyenik hududlar.

Jamoat binolari turar-joy binolaridan farqli o'laroq interyerni shakllantirishning o'ziga xos jihatlari va qonuniyatlariga ega. Bu jihatlari va qonuniyatlar jamoat binolarining bir vaqtda ko'p sonli odamlar jamoasiga xizmat ko'rsatishga mo'ljallanganligi bilan belgilanadi. Jamoat binolarida turar-joy binolariga qaraganda (nisbatan) katta maydonga ega bo'lgan xonalar talab qilinadi va ular murakkab konfiguratsiyaga ega bo'ladi hamda murakkab jihozlar bilan to'ldiriladi. Yosh avlodni shakllantiradigan maktab, dam olish va hordiq chiqarish maskani hamda madaniyat o'chog'i bo'lgan teatr va klub, mehnat qilish va ishlab chiqarishga mo'ljallangan sanoat binolari kabi jamoat binolarining har biri alohida fazoviy bo'shliqni talab etadi. Ichki fazoviy bo'shliqni tashkil etish va interyerni shakllantirish masalalari tugallangan. arxitekturaviy kompozitsiya sifatida bu bo'shliqni tashkil etish uchun zarur bo'lgan jihatlari va talablarning uzviy bog'liqligi asosida yechiladi.

Xulosa. Xonani ichki qismini jihozlash inson psixologiyasiga ta'siri katta. Insonga yoqadigan dizayndagi xonada ish olib borishi esa ishning unumdorligini oshiradi kayfiyatini sezilarli tarzda ijobiy tomonga o'zgarishiga ham yordam beradi. Hozirgi kunda turli xil bir-biriga o'xshamaydigan yangi mebel va jihozlash uchun materilallar ishlab chiqrilmoqda. Bu esa uylarni interyer dizaynini yanada yangi usullarda loyihalash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Пономарева Е.С. «Цвет в интерьере» Стройиздат. 2006
2. Ранеев В.Р. Интерьер. М., Высшая школа 2003 г.
3. Ефимов А.В. и др.«Дизайн архитектурной среды»: Учебник для ВУЗовМ. Архитектура -С, 2005.
4. Иконников А., Степанов Г. Основы архитектурной композиции . «Искусство», М. 2004